

Bir Üniversite Hastanesinde Yatan Hastalarda Fiziksel Tıp ve Rehabilitasyon Konsültasyonları

Physical Medicine and Rehabilitation Consultations in Patients Hospitalized in a University Hospital

Fiziksel Tıp ve Rehabilitasyon Konsültasyonları/ Consultation of Physical Therapy and Rehabilitation

Özcan Hız, Levent Ediz, Murat Toprak, İbrahim Tekeoğlu
Yüzüncü Yıl Üniversitesi Tıp Fakültesi Fiziksel Tıp Ve Rehabilitasyon Anabilim Dalı, Van, Türkiye.

Bu çalışma 5. World Congress of the International Society of Physical and Rehabilitation Medicine kongresinde poster bildirisi olarak sunulmuştur.

Özet

Amaç

Bu çalışma, diğer kliniklerin branşımızı hangi noktada gördüğünü ortaya koymak, eksik yanlarımızı tespit etmek ve ilgi alanlarımızı yeniden değerlendirmek amacıyla Fiziksel Tıp ve Rehabilitasyon (FTR) kliniğinden istenen konsültasyonlar incelenerek yapılmıştır.

Gereç ve Yöntemler

Bu çalışma Ocak 2008 - Aralık 2008 tarihleri arasında FTR Kliniği'nden yatan hastalar için istenen konsültasyonlar üzerinde yapıldı. Konsültasyon isteyen klinik, konsültasyon isteme nedeni, konulan tanı ve uygulanan tedaviler kaydedildi. Sonuçlar olgu sayısı ve yüzde olarak verildi.

Bulgular

Çalışma süresince 17 farklı klinik tarafından 373 hasta için (186 kadın, 187 erkek) konsültasyon istenmiştir. Konsültasyonlarımız sonucunda en çok tanı konan ilk iki hastalık grubunun; nörolojik (%43) ve romatolojik hastalıklar (%19) olduğu tespit edildi.

Sonuç

Bu çalışma, kliniğimizin birincil olarak rehabilitasyon kliniği olarak görüldüğünü ancak önemli oranda da özellikle romatizmal hastalıklar konusunda olmak üzere tedavi edici bir klinik olarak kabul edildiğini göstermektedir. Bunun en büyük nedenini Anabilim Dalı bünyesinde Romatoloji Bilim Dalı olmasına bağladık. Bu doğrultuda FTR uzmanlık eğitim programları planlanırken romatolojik hastalıkların tanı ve tedavisi ile ilgili eğitime ayrı bir önem verilmelidir.

Anahtar Kelimeler

Konsültasyon, Fiziksel Tıp ve Rehabilitasyon, Romatizmal Hastalık.

Abstract

Aim

This study was designed to overview our limitations, the point of view of other clinical disciplines about our department, and to outline the sphere of our interests by analysing the consultation data requested from the Department of Physical Medicine and Rehabilitation (PM&R) for patients hospitalized in other departments.

Material and Methods

This trial was performed using the data of consultations made by our PM&R department in patients hospitalized in other clinical departments between December 2007 and December 2008. The department which requested the consultation, the reason for the consultation request, the diagnosis made and the treatment recommended by our PM&R Department were all recorded. The results were given in the number of patients and percentages.

Results

A total of 373 consultations were requested by 17 different departments (186 females and 187 males) throughout the study. The most common diagnoses made by our department were neurological and rheumatological diseases.

Conclusions

The results of our study suggest that our department is primarily regarded as a rehabilitation unit, while it is also known as a therapeutic clinic, particularly for rheumatological diseases, which we mainly attribute to the presence of a rheumatology division in our department. In the light of our findings, we concluded that diagnosis and therapy of rheumatological diseases should be particularly included in the educational programs of PM&R residents.

Keywords

Consultation, Physical Medicine and Rehabilitation, Rheumatic Disease.

DOI: 10.4328/JCAM.275

Received: 05.05.2010 Accepted: 21.05.2010 Printed: 01.09.2011 J Clin Anal Med 2011;2(3):1-3

Corresponding Author: Özcan Hız, Yüzüncü Yıl Üniversitesi, Tıp Fakültesi, Fiziksel Tıp ve Rehabilitasyon Anabilim Dalı, Van, Türkiye.

GSM: 905053696340 · E-mail: ozcanhiz@gmail.com

Giriş

Fiziksel Tıp ve Rehabilitasyon (FTR) doğumsal ya da edinsel nöromüskuloskeletal patolojilerle uğraşan bir tıp uzmanlığıdır [1]. Primer olarak akut ve süregen ağrının tedavisi ile ilgilenir. Ek olarak FTR alanında en yaygın klinik aktivitelerden biri de konsültasyondur [2]. Konsültasyon, bir hastanın takip ve tedavi konusunda ilgili hekim ya da hekimlerin fikrini alma ve öneriler doğrultusunda hastanın izlemine yön verme anlamına gelir [3, 4]. FTR uzmanları konsültasyon ile fiziksel bulgular ve fonksiyonel durumu değerlendirir; klinik tanıyı koyar ya da tanı konmasına yardım eder, hedefleri belirler ve tedaviyi planlar [5]. Literatür gözden geçirildiğinde ülkemizde farklı uzmanlık alanlarında konsültasyon ile ilgili farklı çalışmalara rastlanmış olmasına rağmen [6-9] FTR alanında böyle bir çalışmaya rastlanmamıştır.

Bu çalışma, FTR konsültasyonu istenen hastaların genel klinik özelliklerini, konsültasyon istenme nedenlerini, konsültasyon so-

nucunda varılan sonuçlarla uygulanan tedavi seçeneklerini ortaya koymak amacıyla yapıldı. Bu sayede, diğer kliniklerin branşımızı hangi noktada gördüğünü ortaya koyarak eksik yanlarımızı tespit etmek ve ilgi alanlarımızı yeniden değerlendirerek diğer kliniklerle paylaşmak amaçlanmıştır.

Gereç ve Yöntem

Bu çalışma Ocak 2008 – Aralık 2008 tarihleri arasında bir üniversite hastanesinde yatarak tedavi gören hastalardan istenen Fiziksel Tıp ve Rehabilitasyon Anabilim Dalı/Romatoloji Bilim Dalı'ndan istenen konsültasyonlar prospektif olarak değerlendirilerek yapıldı. Konsültasyon isteyen klinik, konsültasyon istenen klinikte yatış nedeni, konsültasyon isteme nedeni, konsültasyon sonucundaki tanı ve konsültasyon sonucundaki öneriler (yatış, ayaktan FTR, medikal tedavi, konsültasyon isteyen klinikte rehabilitasyon, başka bir birime yönlendirme, il dışında bir FTR merkezine yönlendirme) kaydedildi. Verilerin analizleri bilgisayar ortamında "SPSS 16.0 for Windows" programı ile yapılmış olup, sonuçlar toplam ve yüzde olarak verilmiştir. Bu çalışmanın yapıldığı FTR Kliniği'nde biri aynı zamanda romatolog olan iki öğretim üyesi ve 12 araştırma görevlisi hizmet vermektedir. Hastanemizde ve yakın çevre illerde hizmet veren başka bir romatolog bulunmamaktadır. Ayrıca hastanemizde tüm ana branşlar hizmet vermektedir. Kliniğimizdeki konsültasyon hizmeti Fiziksel Tıp ve Rehabilitasyon uzmanı olan bir öğretim üyesi tarafından yürütülmektedir.

Bulgular

Bir yıl içinde 1 ay - 85 yaşları arasında 186 erkek, 187 kadın olmak üzere toplam 373 hastadan FTR konsültasyonu istenmiştir. Konsültasyonlar 9 dahili (298 hasta), 8 cerrahi (75 hasta) olmak üzere toplam 17 farklı bölüm tarafından istenmiştir. Kliniklere göre konsültasyon sayıları tablo 1'de verilmiştir.

Konsültasyon istenen olguların 351'ine hastalık tanısı konurken, 22 olguda nöromuskuloskeletal bir patoloji tespit edilmedi. Tanı konan hastalıklara göre konsültasyon sayıları tablo 2'de verilmiştir. Konsültasyon sonucundaki en çok tanı konan ilk iki hastalıktan; nörolojik hastalıklar tablo 3'de, romatolojik hastalıklar tablo 4'de verilmiştir.

Konsültasyon sonucunda 155 hasta ayaktan fizik tedavi programına alındı. 151 hastaya medikal tedavi verildi. 86 hasta kliniğimizde yatırılarak tedavi edildi. 9 hasta hastanemizdeki başka bir kliniğe yönlendirilirken, 8 hasta il dışı bir rehabilitasyon merkezine yönlendirildi.

Tablo 1. Sıklık sırasına göre konsültasyon isteyen klinikler

Konsültasyon isteyen klinikler	n	%
Nöroloji	101	27
İç Hastalıkları	79	21
Çocuk Hastalıkları	37	10
Beyin Cerrahisi	24	6
Kardiyoloji	21	6
İnfeksiyon Hastalıkları	18	5
Göğüs Hastalıkları	18	5
Göz Hastalıkları	16	4
Dermatoloji	16	4
Göğüs cerrahisi	11	3
Ortopedi ve Travmatoloji	10	3
Psikiyatri	6	2
Kulak Burun Boğaz	5	1
Kalp Damar Cerrahisi	4	1
Plastik cerrahi	3	1
Kadın Hastalıkları ve Doğum	2	1
Üroloji	2	1

Tablo 2. Konsültasyon sonucundaki tanıları

Konsültasyon sonucundaki tanıları	n	(%)
Nörolojik hastalık	160	(% 43)
Romatolojik hastalık	72	(% 19)
Vertebral hastalıklar (inflamatuar olmayan)	39	(% 10)
Osteoartrit	29	(% 8)
Metabolik kemik hastalıkları	15	(% 4)
Yumuşak doku hastalıkları	13	(% 3)
Diğer hastalıklar	23	(% 6)
Nöromuskuloskeletal hastalık tespit edilmeyenler	22	(% 6)

Tablo 3. Konsültasyon sonucundaki nörolojik hastalıklar

Nörolojik hastalık	n
Serebrovasküler olay	109
Nöropati	21
Medulla spinalis yaralanması	15
Serebral palsy	8
Multipl skleroz	7

Tablo 4. Konsültasyon sonucundaki romatolojik hastalıklar

İnflamatuar romatolojik hastalıklar	n(72)
Romatoid artrit	14
Behçet Hastalığı	14
Ankilozan spondilit	8
Bruselloz	6
Reaktif artrit	6
Sistemik lupus eritematozus	6
Vaskülit	4
İnflamatuar kas hastalığı	3
Gut	2
Psöriatik artrit	2
Akut romatizmal ateş	2
Sistemik skleroz	2
Antifosfolipid antikor sendromu	2
Polimiyaljiya romatika	1

Tartışma

Bu çalışma yatan hastalar için FTR kliniğinden istenen konsültasyonlar değerlendirilerek yapıldı. Erişilen elektronik ortam ve basılı literatürlerde daha önce FTR Kliniği'nden istenen konsültasyonlar ile ilgili bir yayına rastlanmadı. Bu çalışma öncelikle bir durum tespiti ve yönelim amacı ile yapılmıştır.

Ayaktan konsültasyon istenen hastalar değerlendirmeye alınmamıştır. Bunun nedeni; yatan hastalardan istenen konsültasyonların uzman isteği ile olması ve konsültasyon hizmetlerinin kliniğimizdeki bir öğretim üyesi tarafından yürütülmesiydi. Dolayısı ile istem ve konsültasyon hizmetinin uzman doktor sorumluluğunda yapılmış olması sağlandı.

Çalışmamızda bir yıl içinde 17 farklı klinik tarafından FTR konsültasyonu istenmiştir. Konsültasyon isteyen ilk üç klinik sırasıyla nöroloji [101 (%27)], iç hastalıkları [79 (%21)] ve çocuk hastalıkları [37 (%10)] olarak tespit edilmiştir. Nöroloji ve Çocuk Hastalıkları Kliniği'nden istenen konsültasyonlar büyük oranda rehabilitasyon amaçlı istenmiştir. Nöroloji Kliniği'nden istenen konsültasyonların 8'i, çocuk hastalıkları kliniğinden istenen konsültasyonların ise 3'ü romatizmal hastalık ön tanısı ile istenmiştir. İç hastalıkları kliniğinden ise sırasıyla; 29 osteoartrit, 24 inflamatuvar romatizmal hastalık, 10 metabolik kemik hastalığı, 8 nörolojik hastalık ve 8 vertebral kolon patolojisi nedeniyle konsültasyon istenmiştir. Bu çalışmanın ilginç bir sonucu da Ortopedi ve Travmatoloji Anabilim Dalı tarafından istenen konsültasyonların beklenenden çok az olmasıdır. Bunun nedeni çalışmanın yapıldığı dönemde bu bölümde görevlendirilmiş bir fizyoterapist olması ve özellikle rehabilitasyon hizmetlerinin mevcut klinikte yürütülmesi nedeni kliniğimizden konsültasyon hizmeti alınmaması idi. Ancak mevcut yasal düzenlemeler doğrultusunda bu sorun çalışmanın başlamasından 8 ay sonra hastane yönetimi tarafından çözüme kavuşturuldu.

Tüm konsültasyonlar değerlendirildiğinde ise ilk sırada nörolojik

hastalık [160 (% 43)], ikinci sırada romatolojik hastalık [72 (% 19)] ve üçüncü sırada diğer muskuloskeletal hastalıklar [119 (% 31)] nedeniyle konsültasyon istenmiştir. Konsültasyonlar sonucunda beş farklı nörolojik hastalık (tablo 3) ve 14 farklı romatolojik hastalık (tablo 4) tespit edilmiştir.

En çok konsültasyon isteyen kliniklerin hangi nedenle konsültasyon istediğine baktığımızda; Nöroloji Kliniği'nden istenen konsültasyonların tamamı rehabilitasyon amacı ile istenirken, İç Hastalıkları Kliniği'nden istenen konsültasyonların tamamına yakını tanı ve tedavi amacı istenmiştir.

Konsültasyon sonucunda 86 hasta kliniğimizde yatırılarak takip ve tedavi edildi. Bu hastalardan 64'ü nörorehabilitasyon, 9'u romatizmal hastalık tanı ve tedavisi, 13'ü ise muskuloskeletal hastalığın tedavisi için yatırıldı. 8 hasta il dışı bir rehabilitasyon merkezine yönlendirildi. Bu hastaların biri multitravmalı ve kuadriparezik diğerleri ise ansefalopatiye bağlı kuadriparezik ve kuadriplejik durum nedeniyle ileri rehabilitasyon merkezlerine sevk edildi. Bu hastaların sevk fiziksel alt yapı ve personel yetersizliği nedeni ile yapılmıştır.

Sonuç olarak bu çalışma, kliniğimizin diğer klinikler tarafından birincil olarak rehabilitasyon kliniği olarak görüldüğü ancak önemli bir oranda da özellikle romatizmal hastalıklar konusunda olmak üzere tedavi edici bir klinik olarak kabul edildiğini göstermektedir. Bunun en büyük nedenini Anabilim Dalı bünyesinde Romatoloji Bilim Dalı (görev yapan bir öğretim üyesi) olmasına bağladık. Bu nedenle FTR uzmanlık eğitim programları planlanırken rehabilitasyon eğitimi ve muskuloskeletal hastalıkların yanında romatolojik hastalıkların tanı ve tedavisi ile ilgili eğitime ayrı bir önem verilmelidir. Bu bağlamda romatoloji uzmanı bulunan FTR kliniklerine en az altı ay süre ile olmak üzere Romatoloji rotasyonunun FTR uzmanlık eğitimi kapsamına alınması gerektiği kanaatindeyiz.

Kaynaklar

1. Backenec WL, Currie MD: Physical Medicine and Rehabilitation as a primer speciality. Am J phys Med Rehabil. 1994; 73:58-60.
2. Gonzalez EG, Honet JC, LaBan MM. Physiatric practice characteristics: report of a membership survey. Arch Phys Med Rehabil. 1988; 69(1):52-6
3. Siegler, M.: raining doctors for professionalism:some lessons from teaching clinical medicealitics. Mt Sinai J Med. 2002; 69(6):404-9.
4. Singer, PA.: Strengthening the role of ethics in medical education. CMAJ. 2003 1;168(7):854-5.
5. Orhan Özcan. Özerk bir uzmanlık olarak FTR ve FTR uzmanının rolü. Fiziksel Tıp ve Rehabilitasyon. Ed: Mehmet beyazova, Yeşim Gökçe-Kutsal. 2000, Güneş Kitabevi-Ankara. Sayfa 12-17.
6. Osman Abalı, Ümran Tüzün, Kağan Gürkan. Çocuk psikiyatrisi konsültasyonlarının değerlendirilmesi. Genel Tıp Derg 2006;16(3):121-124.
7. Miyaser Kayahan, Gülümser Sertbaş. Dahili ve cerrahi kliniklerde yatan hastalarda anksiyete-depresyon düzeyleri ve stresle başa çıkma tarzları arasındaki ilişki. Anadolu Psikiyatri Dergisi 2007; 8:113-120.
8. Ali Nihat Annakkaya, Ergun Tozkoparan, Ömer Deniz, Metin Özkan, Hayati Bilgiç, Kudret Ekiz, Necmettin Demirci. Yatağında göğüs hastalıkları konsültasyonu sonuçları. Gülhane Tıp Dergisi 2005; 47 (1): 6 - 10.
9. Önder Öztürk, Abdullah Ünlü, H. Ahmet Bircan, Ünal Şahin, Ahmet Akkaya. Göğüs hastalıkları konsültasyonu yapılan olguların değerlendirilmesi. S.D.Ü. Tıp Fak. Derg. 2005; 12(1):27-31